

Å r s m e l d i n g

for Oppland sau- og geitalslag 1982.

Styret.

Formann Lars Lauvsletten, nestformann Gunnar Skaaren, styremedlemmer Einar Høystad, Johs. Finborud og Trond Ola Heggen.

Sekretær og kasserer: Olav Haavi.

Det er holdt 3 styremøter og 36 saker er behandlet.

Styremøtene har vært fellesmøter med avlsutvalget for sau.

Geitalsnemnda har bestått av: formann Paul Heggero, Lars A. Wangenstein og Astrid Lyngstad. Nemnda har holdt 2 møter sammen med avlsutvalget for geit og har behandlet 15 saker.

Gjæterhundutvalget har bestått av: formann Johan Haugstad, Knut Nils Windingstad og Jan Halvorsrud. De har hatt 2 møter og atskillig kontakt pr. tlf. og på annen måte. 5 saker er behandlet.

Organisasjonsspørsmål.

Årsmøtet ble holdt på Vinstra Hotell med Nord-Fron sau- og geitalslag som dyktige arrangører.

53 valgte utsendinger fra 30 lokallag møtte.

Statskonsulent S. Trodahl og fylkesveterinær Gaustad hadde faglige innslag om h.h.v. situasjonen på sauesektoren og småfesyjukdommer. Konsulent Hjelstuen fra Hed-Opp orienterte om slakterisamvirkets arbeidsoppgaver på sauesektoren.

Fylkeslagets avlsstatuett for prøvevær med høyest avlsindeks i 1981 ble tildelt Johan Haugstad, Ringebu for dalavær E800750 med indeks 125. Væren var gransket i ring 52 i Nord-Fron.

Premie for geitebukk med høyest endelig avlsindeks ved gransking i bukkering i Oppland i 1981 gikk til nr. 3083 - indeks 110, født hos Ola Riste, Røn.

Otto Wahlquist, Vinstra ble tildelt fylkeslagets diplom for sin innsats for saueholdet.

Geitalsnemnda hadde utarbeidet uttalelse om geiteholdernes krav ved jordbruksforhandlingene i 1982 og et utvalg nedsatt av styret hadde utarbeidet ei innstilling om saueholdets synspunkter på samme sak. Begge uttalelser ble vedtatt oversendt Norsk Sau- og Geitalslag.

På landsmøtet i Norsk Sau- og geitalslag på Gol møtte 11 utsendinger fra Oppland (full kvote): Rolf Sønstebø, Jørn Rødølen, Gudmund Sveen, Karl L. Riise, Oddbjørg Fladlien, Harald Lund, Anders M. Hovdet, Kåre Myrsveen, Ole Bekkelund, Lars Lauvsletten og Olav Haavi.

Lars Lauvsletten ble valgt inn i representantskapet i Norsk Sau- og Geitalslag.

Lagsarbeidet.

Tilslutningen økte også i 1982 og fylkeslaget har nå 2122 medlemmer (+ 86) og er 4. største fylkeslaget i landet. Omlag 80 % av alle småfebruka i fylket er medlemmer i sau- og geitalslaga. Alle 35 lokallag har betalt sin kontingent.

Størst auke i medlemstallet har V. Toten med 18 stk., Dovre med 16 og Hadeland med 14 nye medlemmer. Største laget er Nord-Fron med 176 medlemmer, mens Ringebu og Fåvang tilsammen har 171 medlemmer.

Utviklingen i medlemstallet:

1978:	1856 medlemmer	35 lag
1979:	1884 "	34 "
1980:	1926 "	35 "
1981:	2036 "	35 "
1982:	2122 "	35 "

De aller fleste lokallaga arbeider svært bra og gjør en stor innsats for sine medlemmer - dels på eget initiativ og dels i samarbeid med avlsutvalg, utvalg for organisert beitebruk, bukkeringer og værringer, offentlig og privat rettledningstjeneste, husdyrkontrollen, slakterisamvirket og studieorganisasjoner. Men oppgavene er mange og lokallagas ønsker om mer støtte både organisatorisk og faglig fra fylkeslag og landslaget må følges opp.

Olaf Nøklebys arbeide som lagskonsulent siste vinter var svært vellykket og viste at behovet for slik kontakt er tilstede. Men større aktivitet fører med seg kostnader som må dekkes på en eller annen måte.

Sauetallet i fylket økte mye også i 1981. I følge kraftførstatistikken pr. 1. januar økte antallet vinterføra sau fra 76.666 pr. 1.2.81 til 84.857 pr. 1.1.82 - eller + 10,7 %. Representativ telling pr. 20.6. viste en økning på 8,3 % fra 20.6.81 til 20.6.82 i Oppland (fra 162.900 til 176.500 = + 13.600).

På landsbasis var økningen i samme tidsrom + 73.200 sau og lam - eller 3,4 % (fra 2.153.900 - 2.227.100).

Den sterke økningen i sauetallet vi har hatt de siste åra synes å "flaute ut", men tellinga pr. 1. jan. i 1983 vil gi bedre svar på dette.

Tabellen nedenfor viser utviklingen i sau- og geiteholdet pr. 20. juni.

	Oppland		Landet	
	Sau	Geit	Sau	Geit
1959	108 971	17 429	1 806 000	100 900
1969	125 534	9 262	1 841 138	91 168
1977	107 753	5 103	1 782 416	69 885
1978	115 731	4 359	1 845 202	71 870
1979	137 019	5 569	1 886 000	73 000
1980*	149 700	5 760	1 978 700	90 000
1981	162 900	6 656	2 153 900	90 500
1982	176 500	6 791	2 227 100	98 000

Vi stanger nå i produksjonstaket også når det gjelder sauekjøtt og geitemjølke. Hvordan fordelingen av produksjonen mellom de ulike husdyrslag og produksjonstilpassingen innfor egen sektor skal skje vil det være svært viktig for småfeholdet å øve innflytelse på i månedene framover. Årsmøtet blir forelagt 2 forslag til uttalelse vedr. småfeholdernes syn på kommende jordbrukstinginger.

Rovdyrskader.

Fra Aursjøhø saubeitelag, Lesja meldes om sikre tap p.g.a. jerv, mens andre lag ikke er sikre. Ellers er det meldt om tap p.g.a. bjørn i et enkelt tilfelle. Ørn har også gjort skade.

Det er ikke kommet inn melding om feltgaupe og det er heller ikke utbetalt skottpremie.

Hundeplagen.

Løshunder i beitefelta synes å ha gjort en god del skade i høst. Enkelte groteske tilfeller er omtalt i avisene, men problemet har større omfang enn det som er offentliggjort. Lokallaga bør ta kontakt med jegerforeninger, grunneierlag og viltnevnder for å få bedre tilhøve på dette område.

Det er sendt henstilling til Norsk Sau- og Geitalslag og til D.V.F. om at saueholderne ikke kan gå med på at jakttida for hare flyttes fram til 15. sept. slik det er foreslått fra D.V.F.

Tjuvslakting ser ut til å få større omfang. Mange beitelag antyder dette som tapsårsak, men ofte vanskelig å skaffe handfaste beviser. Mer tilsyn i beitetida ser ut til å være beste botemiddel.

Småfedager.

Geitdagen 1982 ble holdt på Valbjør geitavlsgard torsdag den 12. august og fikk svært stor oppslutning av geitinteresserte i Oppland og nabofylkene både i Øst og Vest. Omlag 150 stk. var møtt fram i det trivelige geitfjøset på Valbjør da bestyrer Hellebergshaugen ønsket vel møtt og orienterte om drifta på garden. Høgskolelektor Harald Lilleng orienterte om bygningsmessige spørsmål i forbindelse med geitfjøs.

Avlskonsulent Skjevdal orienterte om avlsarbeidet på geit og om forsøksopplegg på Valbjør.

Fra Valbjør gikk turen til fellessetra i Griningsdalen der forsøksassistent Torstein Garmo orienterte om beiteforsøk med geit. Det var kraftig vind og regnbyger, så det ble uråd å gjennomføre den planlagte markvandringa.

Sauedagen ble i 1982 lagt til Vollumsetra på Totenåsen den 28. august med Kolbu saualslag som teknisk arrangør. 93 saueinteresserte var møtt fram da Jan Halvorsrud ønsket velkommen.

Landbruksdirektør Per Harald Grue la fram sine tanker om saueholdets framtid og mange nyttet høvet til å stille spørsmål og diskutere saueproblemer med landbruksdirektøren.

Konsulent i organisert beitebruk, Magne Fjell, vurderte beiteinteresser i forhold til annen utnytting av utmarka. Han kom inn på mange aktuelle forhold som de beiteberettigede må følge med i om en skal hevde sine rettigheter overfor sterke krefter som vil bruke beiteområdene til andre formål.

Konsulent Per Høye fra Hed-Opp orienterte om markedssituasjonen og om opplegget for den hektiske slaktesesongen.

Sausankbasen på Vollumsetra, Ole Fagerlund, fortalte om beiteforhold og antall beitedyr i området.

Formannen i fylkesutvalget for organisert beitebruk, Olav Haavi, orienterte om nye retningslinjer for organisering av saubeitelag og spesielt om sammenslåing av mange små beitelag.

Kolbu saualslag sørget for god kaffe, og sauefolket syntes å kose seg i det fine været.

Gjæterhundarbeidet.

Gjæterhundnemnda består av: Johan Haugstad, formann, Knut Nils Windingstad og Jan Halvorsrud. Det er holdt kurs i bruk av gjæterhund i Fåberg, Tretten, Otta, V. Toten og Hadeland. Instruktører har vært: Johan Haugstad, Jan Halvorsrud, Gudmund Skotte og Ivar Solhjem.

På kurset for instruktører og dommere som Norsk Sau- og Geitallslag holdt i Asker deltok fra Oppland: Johan Haugstad, Knut Nils Windingstad og Gudmund Skotte.

I et fellesmøte mellom gjæterhundnemndene i Oppland og Hedmark ble fylkesmesterskapet besluttet lagt til Hedmark. Det ble holdt den 3. okt. Fylkesmester ble Liv O.Hauen, Alvdal med hunden knepet foran Knut Nils Windingstad, Ø. Slidre med King.

Fra Oppland deltok det ialt 8 hunder.

På Norgesmesterskapet i Førde deltok Knut Nils Windingstad med og ble nr. 23.

Gudmund Skotte har deltatt som dommer ved N.M. i bruk av gjæterhund.

Avlstiltak for sau.

Avlsutvalget har bestått av: Einar Høystad, formann, Anders M. Hovder, Per Høye og Olav Haavi.

Utvalget har hatt 5 møter hvorav 3 sammen med styret i fylkeslaget. Det er holdt kontaktmøte med værringene og sauekontrollen der avlskonsulent Sangolt og amanuensis T. Steine har holdt foredrag og besvart spørsmål om avlsopplegg, indeksberegninger, værringdrift m.m.

Av viktige saker som avlsutvalget har vedtatt nevnes: Opplegg for utplassering av eliteværer, bruk av elitevær utenom ring, prinsipper for uttak av prøveværer til ring, kvalitetskrav for prøveværer.

Avlsutvalgets viktigste arbeidsoppgaver er:

1. Organisere avkomsgransking av værer.
2. Gjøre endelig utvalg av prøveværer til ring.
3. Fordele eliteværene på ringene og ha tilsyn med bruken av de.
4. Organisere arbeidet med kåring av værlam.

Værringvirksomheta.

4 nye værringer kom igang høsten 1981 - spælring 44 Sør-Aurdal, dalaring 50 Sør-Fron, dalaring 51 Sel og pelsring 58 på Toten. I våre 14 værringer ble det satt inn 208 prøveværer og reserver. 192 værer hadde nok avkom, og fikk beregnet avlsindeks. Av disse fikk 75 stk. indeks 103 eller høyere og dermed godkjent for bruk i avlen. Dette utgjør 39 % av de granska værene. 31 værer hadde indeks 110 eller bedre.

Oppstillinga nedenfor viser hvilke værer som fikk positiv indeks i de forskjellige ringer og hvordan de er disponert:

	Indeks	Disponert til:
Ring 42: E810283	114	Elitevær i ring 44.
E810356	104	Solgt til Lom sau- og geitalslag.
E810386	110	Elitevær i ring 42
E810391	104	Solgt til Nils Elstad Forbrigd, Kvam
E810656	116	Elitevær i ring 42
E810827	112	Elitevær i ring 42

Ring 43:	E810298	118	Elitevær i ring 43
	E810302	106	Solgt til Ivar Kleiven, Leirflata
	E810707	117	Elitevær i ring 43
Ring 44:	E810215	111	Solgt til N. Land sau- og geitalslag
	E810251	109	Solgt til Gausdal sau- og geitalslag
	E810321	114	Solgt til Kolbu saualslag
	E810643	104	Solgt til K.G. Alm, Jaren
	E810826	104	Solgt til N. Land sau- og geitalslag
Ring 47:	E810403	105	Solgt til Kåre Myrsveen, Skreia
	E810436	104	^{Solgt} ~~Ventevær~~ hos Ingeborg Kalstad, Gausdal
	E810795	107	Solgt til Kristian Flaten, Føllebu
	E810891	107	Solgt til Sør-Fron sau- og geitalslag
	E810939	111	Elitevær i ring 47
	E810943	106	Solgt til Knut Skartlien, Aust-Torpa
	D810970	110	Stanget ihjel 24.06.82
Ring 48:	E810598	109	Elitevær i ring 50
	E810649	117	Elitevær i ring 54
	E810676	106	Solgt til Fåberg saualslag
	E810677	107	Solgt til Ole Heggen, Gran
	E810769	113	Elitevær i ring 51
	R810388	114	Elitevær i ring 48
Ring 49:	E810371	112	Elitevær i ring 49
	E810800	113	Solgt til Ø. Gausdal sau- og geitalslag
	E810945	106	Solgt til O.A. Aarnes, Fåvang
	E810947	114	Elitevær i ring 49
	E811034	106	Solgt til Sør-Fron sau- og geitalslag
	W810170	104	Solgt til Nils Fjørkenstad, Skreia
Ring 50:	E810615	104	Slaktet p.g.a. sjukdom
	E810770	104	Solgt til Sør-Fron sau- og geitalslag
	E810773	103	Solgt til Oddv. Slåttsveen, Biri
	E810785	107	Slaktet. Dårlig eksteriør.
	E810877	108	Elitevær i ring 50
Ring 51:	E810563	109	Solgt til Ivar N. Høgnæs, Olum
	E810650	112	Elitevær i ring 51
	E810761	104	Solgt til Lom sau- og geitalslag
	E810930	104	Solgt til Petter Teige, Kvam
Ring 52:	E810557	114	Elitevær i ring 50
	E810607	116	Elitevær i ring 52
	E810609	109	Elitevær i ring 52
	E810614	106	Solgt til Sør-Fron sau- og geitalslag
	E810616	104	Solgt til Sigm. Kalstad, Fåvang
	E810617	112	Ventevær. Biri saualslag
	E810622	120	Elitevær i ring 52
	E810634	105	Solgt til Oddmar Hauglien, Kvam
Ring 54:	E810217	104	Solgt til Etnedal sau- og geitalslag
	E810221	104	Solgt til Knut Holien, Grindaheim
	E810228	111	Solgt til N. Land sau- og geitalslag
	E810229	105	Solgt til Kirsten Hagen, Jaren
	E810230	113	Solgt til Kolbu saualslag
	E810235	103	Solgt til Asbj. Lundene, Bagn
	E810241	108	Solgt til Etnedal sau- og geitalslag
	E810243	107	Solgt til Sollia Kollektivet, Reinsvoll
	W810147	107	Elitevær i ring 54

Ring 55:	E810261	118	Elitevær i ring 55
	E810266	111	Solgt til Toten III saualslag
	E810270	107	Solgt til K.G. Alm, Jaren
	E810833	114	Elitevær i ring 55
Ring 56:	E810461	106	Solgt til Torbj. Bakken, Vågåmo
	E810462	108	Solgt til N. Land saualslag
	E810469	108	Solgt til Lom sau- og geitalslag
	E810474	110	Elitevær i ring 51
	E810489	110	Solgt til Lom sau- og geitalslag
	E810492	113	Elitevær i ring 56
	E810502	105	Solgt til Kari Hjellum, Vågåmo
	W810172	108	Solgt til Kolbu saualslag

(Avlsindeks/Pelsindeks)

Ring 57:	E810026	112/91	Elitevær i ring 57
	E810027	123/98	Elitevær i ring 57
	E810036	106/105	Elitevær i ring 58
Ring 58:	E810085	109/100	Elitevær i ring 58
	E810096	104/106	Solgt til Dovre sau- og geitalslag

Fylkeslagets avlsstatuett for prøveværer med beste indeks 1982 går til nr. 1106 E810027, ind. 123. Væren er født hos Nils Dalen, Heggenes, og er granska i pelsværring nr. 57 og går nå som elitevær i ringen. Den hadde 66 avkom ved høstveging.

Fra Hedmark har fylkeslaget kjøpt inn 2 dalaværer:

770604 ind. 121/218 som er plassert som elitevær i ring 55

781374 ind. 115/216 som er plassert som elitevær i ring 49

Spælværen 789583, ind. 115/211 ble solgt videre til Vang.

Fra Sør-Trøndelag er kjøpt spælvær U810263, ind. 107: går som elitevær i ring 42.

Fra Troms er kjøpt steigarvær X800125, ind. 109: går som elitevær i ring 56.

Fra Tjøtta sauavlsgard i Nordland er kjøpt inn 6 værlam av 1/2 Finsk avstamning som er plassert som prøveværer i ringen

Fra Troms er innkjøpt 4 steigarværlam som er plassert som prøveværer i ringer.

Ellers er det formidlet innkjøp av indeksværer til lokallag og private besetninger fra Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag, Sogn og Fjordane og Hedmark.

Etterspørselen etter gode avlsværer er fortsatt like stor, men med en tilvekst på 75 værer av egen gransking i tillegg til "import" ble etterspørselen dekket. Men ennå er det nok endel saueiere som ikke bruker gode nok værer (enten fordi de ikke er kjent med tilbudet - eller av andre grunner) så det er fortsatt behov for å få gransket flere værer.

Tilbudet på eliteværer fra Landsrådet er blitt mindre etter hvert som ringvirksomheta i fylket har økt. Det vil derfor stadig bli kamp om de antatt beste avlsværene.

Ved fordelinga av eliteværene til ringene i høst fikk alle ringstyrer høve til å sette opp ønskeliste. Da avlsutvalget hadde satt opp sitt forslag til fordeling fikk ringene være med på den endelige fordelinga.

Oversikt over værringer i drift 1982/83:

Antall medlemmer	Ring nr.	Kommune	Rase	Antall søyer	Antall prøveværer	Antall eliteværer
16	42	Fron	Spælsau	1070	23	5
10	43	Vågå	"	594	12	2
12	44	Sør-Nord/Aurdal	"	820	16	3
26	45	Fåvang	"	644	16	4
12	47	Øyer	Dalasau	947	16	3
24	48	Fåvang	"	857	18	4
15	49	Ringebu	"	910	17	4
6	50	Sør-Fron	"	675	13	4
9	51	Sel	"	550	11	4
14	52	Fron	"	790	18	5
18	54	Sør-Aurdal	"	946	17	3
9	55	Ø. Slidre	"	540	10	3
13	56	Vågå	Rygja/Dala	508	15	3
11	57	Ø. Slidre	Pelssau	625	10	3
11	58	V. Toten	"	500	11	2
206	15			10976	223	52
1981: 167	14			9588	209	42

Sauemønstringer.

Det har vært kåringsjå i 23 bygder. Det ble framstilt for kåring 1426 værslam av kvit sau og 990 ble kåret. Dessuten ble det kåret 127 pelsværslam.

Det var spesielt stor etterspørsel etter kåra spelværslam, mens det ved bedre dekning for dalalam og pelslam.

Opplegget for innkjøp og utleie av kåra værslam som slakterisamvirket og Norsk Sau- og Geitalslag satte ut i livet har fått stor oppslutning i enkelte lag, og har vist seg å være en effektiv måte å dekke væreholdet på, samtidig som interessen for å bruke gode værer øker.

Ved småfesjåa i 10 bygder møtte det også søyelam, søyer med lam og gimrer med lam. Av 173 søyelam ble 111 kåra. Av 153 søyer med lam

ble 120 premiært og av 41 ginnrer med lam ble 35 premiært. 6 værer med indeks ble premiært.

På Fåvang-sjøet møtte det i år 375 dyr - det alt vesentlige fra Fåvang. Sjøet ble arrangert som bygdeutstilling.

Det ble tatt ullanalyse av 336 værslam som var aktuelle for gransking i ring, og omlag 460 analyser som saueierne sjøl har betalt. I tillegg kommer omlag 131 analyser av spelsauull som ble utført på Ulllaboratoriet.

Ullprøver av spelsau ble etter pålegg fra Ulllaboratoriet tatt under kåringa. På grunn av stort arbeidspress i den tida våre ullprøver kom inn tok det for lang tid før vi fikk analyseresultatet og dermed gjøre endelig uttak av prøveværer til spelringene. Helst burde analysene foreligge ved kåringa, og om dette ikke lar seg gjennomføre må en ta sikte på atskillig tidligere kåring. Disse problemer vil bli avklart innen neste kåringssesong.

Kvaliteten på ulla til prøveværene som er satt inn i ring synes å være bra - spesielt gjelder dette marginholdet i dekkulla, men også lengden på dekkulla og lengdeforholdet mellom botnull og dekkull viser framgang.

Lengde på dekkulla er i snitt følgende: Ring 42 - 23 cm, Ring 43 24 cm, Ring 44 - 21 cm, Ring 45 - 22 cm med variasjoner fra 27 cm til 16 cm. 4 prøveværer har kortere dekkull enn 19,5 cm. Til sammenlikning kan nevnes at i Hedmark var kravet minst 22 cm lang dekkull på prøveværene, men har foreløpig akseptert mer marg i ulla.

Avlstiltak for geit.

Avlsutvalget har bestått av: Olav Hellebergshaugen, formann, Gunnar Breivik, Ole Kr. Dahl og Olav Haavi.

Det er holdt 2 møter og behandlet 15 saker.

Bukkegranskinger:

Følgende ringer har vært i drift:

A n t a l l

	Ring	Adr.	Antall års- geit	Prøve- bukker	Reserver og vente- bukker	Antall bukker godkj. for tilskott
1983						
4 + 5	51	V.Slidre/Vang	310	11	16	9 + 5
	53	Ø. Slidre	623			
6	52	Vågå	694	8	14	4
3	55	Midt-Gudbrandsdal	660	7	9	4
3	56	Dovre/Lesja	346	4	8	2
21			2633	30	47	24

I ringene er satt inn 30 prøvebukker og reserver, 47 ventebukker og 5 elitebukker. Noen av ventebukkene er brukt som elite. Dessuten er det blitt inseminert en god del geiter i de fleste ringer (I ring 56 er insemineringa gått dårlig) slik at behovet for elitebukker ble mindre. Endel ventebukker som fikk høg prerangering er også brukt som elitebukker.

Av bukker som fikk foreløpig indeks i 1981 har 13 stk. fått endelig indeks i 1982. Av disse var 2 positive:

Ring 56: 3977 - endelig indeks 107
Ring 56: 4042 - endelig indeks 105

Av 20 bukker som fikk indeks for første gang i 1982 var følgende positive:

Ring 51:	3963	foreløpig indeks	110	
Ring 52:	3949	"	"	106
Ring 52:	4329	"	"	117
Ring 53:	3607	"	"	110 (død 17/6-82)
Ring 53:	3969	"	"	105
Ring 53:	3973	"	"	104 (død)
Ring 55:	3952	"	"	113

4329 er født 19/1-80 hos Ragnhild og Torstein A. Lykken, Beito.

3952 er født 4/1-79 på Valbjør Geitalsgard, Vågåmo.

3607 er av årgang 1978 og er gransket i ring 53. Død juni 1982.

Den er født hos Olav Dokk Gurigard, Leveld og har +++ for mjølkeproduksjon hos 19 døtre.

Tilskott for granska bukker.

Bukkeringsarbeidet finansieres gjennom tilskott pr. avkomsgranska bukk. For å få utbetalt tilskott må bukken ha minst 15 døtre i produksjon etter 2 år i avlen. Tar granskinga lengre tid utbetales ikke tilskott.

For å stimulere til raskere gransking har Landsrådet tilrådd at tilskottet pr. granska bukk graderes etter hvor lang tid det tar å få gransket bukken ferdig.

Kr. 4000,- i tilskott etter 1 år som prøvebuk

Kr. 2500,- i tilskott etter 2 år som prøvebuk

Kr. 0 i tilskott etter mer enn 2 år som prøvebuk.

Dette betyr at en må satse ennå mer på å styre påsettet i ønsket lei. Ringene har de siste åra utført et godt arbeid når det gjelder å få nok påsett etter prøvebukkene, men nå blir det aktuelt med ennå større innsats på dette felt.

Utbetalt tilskott til prøvebukker:	1979	9 stk.
	1980	16 stk.
	1981	24 stk.
	1982	21 stk.

Av de 21 som får utbetalt tilskott i 1983 er det 2 bukker i ring 52 som har fått indeks etter 1 år som prøvebukker.

Geitesjåa.

Det ble holdt geitesjå i V. Slidre, Beito, Vågå, Dovre, Vinstra, Lom og Fåvang, dessuten var det en liten, men god geiteavdeling ved husdyrutstillingen i Skjåk.

På sjåa møtte det ialt 59 bukkekje - hvorav 49 ble kåret. 106 geiter med indeks hvorav 97 ble premiært og 85 geiter uten indeks hvorav 70 fikk premie.

Etter karinga ble det i fellesmøte mellom avlsutvalg og bukkeringene tatt ut bukkekje for gransking i ringene. Ut fra oppgaver over antall geit i ringene ble det tatt ut 26 prøvebukker og 7 reserver. Ved utvalget ble det tatt hensyn til moras jurpoeng og mjølkeproduksjon i tillegg til eksteriør og ætt. Dessuten ble det prøvd å få best mulig fordeling av bukkefedre.

Utvalget av bukkekje var i år svært godt. Det ble derfor endel bukkekje av høy standard til overs som ble forsøkt omsatt til besetninger utenom ring. Det er endel geitebesetninger som legger for liten vekt på å bruke gode bukker. I alle høve burde de skaffe seg et bra kåra bukkekje i stedet for ukåra. Dersom en kunne få oversikt over behovet for kåra bukkekje allerede ved kjeingstida burde det ikke være vanskelig å få dekket behovet gjennom tilstrekkelig påsett. Vi har ikke mer enn omlag 130 geitebesetninger i fylket så det skulle være overkommelig å få de nødvendige oppgaver.

K.S. på geit.

I 1982 har alle ringer hatt mulighet for inseminering, men har ikke oppgaver over hvor mange geiter som er inseminert.

I ring 51 er det meldt om 71 parringer med K.S. og i ring 52 er omlag 60 geiter inseminert. Foruten vanlige eliteparringer er endel av disse inseminasjoner ledd i et forsøksopplegg med enklere metoder.

I 1981 ble det inseminert 38 geiter i ring 55 og 99 geiter i ring 51, 52 og 53. Kjeingsprosent 65-68.

Av de 49 kåra bukkekje i 1982 var 42 etter fedre som var med i semintjenesten i 1981 og 1980. Vi må derfor si oss fornøyd med den ættmessige bakgrunn på farssida for de nye prøvebukkene, samtidig som utvalget på grunnlag av andre karakterer også er svært bra.

Utvalget for organisert beitebruk.

Utvalget består av: Per L. Haugen og Gunnar Skaaren som representanter for sauallslaga, herredsaagronom Ole Ringen og fylkesaagronom Olav Haavi - oppnevnt av Oppland Fylkeslandbruksstyre.

Utvalget har hatt 3 møter og behandlet 47 saker. Det har vært arbeidet endel med omorganisering og sammenslåing av sankelag i noen kommuner. Søknader om registrering av nye lag i Lom, Vågå, Dovre, Lesja og Nord-Fron førte til at samordningsutvalget for organisert beitebruk ikke ville godkjenne nye lag før det var vurdert om det var grunnlag for ei rasjonalisering av sankelagsvirksomheta i vedkommende kommune. Sammen med statskonsulent Trodahl ble det holdt møter i Lom, Vågå, Dovre og Lesja samt ett møte med konsulent Fjell i Dovre. I Nord-Fron er saken drøftet på fellesmøte mellom Nord-Fron sau- og geitallslag og sankelaga.

Arbeidet har foreløpig resultert i at sausankelaga i h.h.v. Lom og Vågå er slått sammen til et lag i hver kommune.

Nye sauebeitelag er registrert i Hedalen i Valdres og i Etnedal.

I 1981 var det 92 organiserte og godkjente sauebeitelag i fylket som søkte om stastilskott.

Disse laga hadde 122.185 sauer fordelt på 1643 flokker som ble sluppet på beite.

På beitet gikk tapt 742 sauer og 2.594 lam - ialt 3.336 dyr - eller 2,73 % mot 2,8 % i 1981. Laga fikk utbetalt kr. 3,- pr. heimkomen sau - ialt kr. 356.547,-.

Fylkesutvalget for organisert beitebruk disponerer nå bare kr. 0,75 pr. heimkomen sau - ialt kr. 89.137,- i 1982. 30 lag har søkt om tilskott til forskjellige tiltak med samlet kostnadsoverslag kr. 345.734,-.

De største søknadene er oversendt Samordningsutvalget mens de øvrige er tildelt tilskott så langt fylkesutvalgets midler har rukket.

Auken i saueholdet har ført til større press på beitearealene i felles hamnestrekninger, og mangel på gjerder har utløst uenighet om forståelsen av gjeldende gjerde- og beitelov og loven om ansvar for bufe. Så lenge den nye beite- og gjerdeloven ikke er vedtatt vil disse problemene bare vokse. Det begynner derfor å haste med en avklaring på dette området slik at en kan få ordnet opp i mange uholdbare forhold på beite-sektoren.

Også 1982 har vært et aktivt år for saueholdet i fylket. Både sau- og geiteholdet viser fortsatt vekst såvel i antall dyr som buskaper, sjøl om vekstkurven har flatet noe ut også for sauens vedkommende.

Oppslutningen om husdyrkontroll, avlsarbeide og organisert beitebruk har økt også i år og det samme har medlemstallet i lokallag og fylkeslaget gjort.

Nestoren blant sauedommerne i fylket - Per L. Haugen, Fåvang - ble tildelt Kongens Fortjenestemedalje - ikke minst for sitt store arbeid for fremme av småfeavl. Vi gratulerer og ser påskjønnelsen også som en offentlig anerkjennelse av det arbeid vi driver på småfesektoren.

Styret takker lokallaga for stor innsats i lagsarbeidet, husdyrkontrollen og sauekontrollen for samvittighetsfullt arbeid, småfedommerne for god og objektiv dømming, og alle andre som har støttet opp om arbeidet for småfeholdet. En særskilt takk til Hed-Opp og Oppland fylkeslandbrukskontor for stor støtte og interesse for vårt arbeid.

Takk også til Kolbu sauallslag som sto for arrangementet av Sauedagen 1982 og til Vågå sau- og geitallslag og Valbjør Geitallsgard for en storfin Geitedag. Stor takk også til Nord-Fron sau- og geitallslag for gjennomføringa av fylkeslagets årsmøte.

Gran, 5. februar 1983.

Lars Lauvsletten (sign.)

Gunnar Skaaren (sign.)

Einar Høystad (sign.)

Trond Ola Heggen (sign.)

Johs. Finborud (sign.)

Olav Haavi (sign.)